

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยสรุปมีดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สำหรับครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สำหรับครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้
  - 3.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ระหว่างก่อนและหลังการใช้หลักสูตร และเปรียบเทียบความรู้หลังการใช้หลักสูตร กับเกณฑ์ดัชนีความก้าวหน้าตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป
  - 3.2 เปรียบเทียบความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตร กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
  - 3.3 เปรียบเทียบเจตคติต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ระหว่างก่อนและหลังการใช้หลักสูตร
  - 3.4 ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. **พื้นที่เป้าหมาย** คือ พื้นที่เป้าหมายในการทำวิจัย คือ โรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. **ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย** แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 ทีมนักวิจัยภายนอก ในการวิจัยครั้งนี้เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 2 ท่าน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา วิทยากร และผู้ประเมินผลงานวิจัยของครูทุกคนในโรงเรียน

2.2 นักวิจัยภายใน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน (ผู้วิจัย) ทำหน้าที่หลักในการพาครูสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) ในการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมตามหลักสูตร และเป็นผู้จัดทำรายงานงานวิจัย และ 2) ครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านบ่อพนา จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มเป้าหมายของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และผู้ร่วมวิจัยในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3. **เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม** ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้แก่ แนวคิด หลักการ และกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) ความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ในสถานการณ์จริง โดยมีหลักฐานที่ชัดเจนคือผลงานในรูปรายงานการวิจัย และ 3) การเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

4. **ตัวแปรที่ศึกษา** ประกอบด้วย

4.1 ตัวแปรในชั้นศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ 1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และ 2) ความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

4.2 ตัวแปรในชั้นนำใช้หลักสูตร ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ การใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) ความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3) เจตคติต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และ 4) ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม

5. **ระยะเวลาในการทำวิจัย** ได้ดำเนินการในช่วงเดือนกรกฎาคม 2558 ถึงเดือนมีนาคม 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) ดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 สร้างทีมงานวิจัย ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ขั้นที่ 3 วางแผนออกแบบและยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการนำใช้หลักสูตรฝึกอบรม และขั้นที่ 5 ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นที่ 1 สร้างทีมงานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) เลือกโรงเรียนเป้าหมาย 2) กำหนดทีมงานวิจัย และ 3) ประชุมทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการประชุมระดมสมอง แสดงความคิดเห็น อภิปราย และหาข้อสรุปร่วมกัน โดยทีมนักวิจัยภายใน (ผู้วิจัยและครูผู้สอน) 7 คน ร่วมกันศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อนำไปออกแบบและยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 3 วางแผนออกแบบและยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 2) ยกร่างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม 3) ประชุมปฏิบัติการเพื่อวิพากษ์ร่างเอกสารหลักสูตร ซึ่งผู้เข้าร่วมวิพากษ์ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย นักวิจัยภายนอก 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน 2 คน และทีมนักวิจัยภายใน 7 คน 4) นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการวิพากษ์ร่างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม มาจัดประชุมปฏิบัติการที่โรงเรียนเพื่อร่วมกันปรับปรุง 5) นำร่างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมอีกครั้ง และได้ดำเนินการแก้ไขอีกบ้างเล็กน้อย 6) ทีมนักวิจัยภายในร่วมกันวางแผนและจัดทำกำหนดการอบรม 7) จัดทำรายละเอียดแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ใบความรู้ และใบกิจกรรม ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จากนั้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 8) ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้

เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน แบบประเมินความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน แบบวัดเจตคติต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม

ขั้นที่ 4 ร่วมปฏิบัติการนำใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาปึงกาฬ

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในขั้นที่ 4 มาทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความก้าวหน้าด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูผู้สอนแต่ละคน และในภาพรวมทั้ง 6 คน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความก้าวหน้า (E.I.) 2) ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูผู้สอน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Paired Signed-Rank Test 3) วิเคราะห์ความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูผู้สอนเป็นรายบุคคล และในภาพรวมทั้ง 6 คน โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์ความสำเร็จคือ ได้คะแนนอย่างน้อยร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 4) ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูผู้สอน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Paired Signed-Rank Test และ 5) วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหา พบว่าครูขาดความรู้ในการวางแผนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิเคราะห์ปัญหา การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การสรุปผล และการเขียนรายงานการวิจัย ผลการสำรวจความต้องการในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่าครูต้องการที่จะพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทั้งด้านความรู้ และกระบวนการวิจัย

2. หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการของหลักสูตร 4) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 5) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 6) กระบวนการฝึกอบรม และ 7) แนวทางการวัดและประเมินผล

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่า

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร และมีความรู้ก้าวหน้าผ่านเกณฑ์ดัชนีความก้าวหน้าที่ตั้งไว้ที่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

3.2 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

3.4 เจตคติเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.28)

อภิปรายผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สำหรับครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัญหา พบว่าครูขาดความรู้ในการวางแผนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิเคราะห์ปัญหา การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การสรุปผล และการเขียนรายงานการวิจัย ผลการสำรวจความต้องการในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่าครูต้องการที่จะพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทั้งด้านความรู้ และกระบวนการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิสิษฐ พุฒศรี (2551, หน้า 144) ได้ศึกษากระบวนการ พัฒนาครูด้านการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โรงเรียน

บ้านโพนแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนา ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนน้อย ไม่เคยทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ชาติผู้แนะนำและไม่มีเอกสารในการศึกษาค้นคว้า และบุคลากรคิดว่าการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก จึงไม่สนใจที่จะทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นตรงจุดใดเป็นลำดับแรกประกอบกับ โรงเรียนมีครูไม่ครบตามเกณฑ์ มีคาบสอนและงานพิเศษมากจึงไม่มีใครทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุตโสสม เต็มทานาม (2552, หน้า 112-113) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านหนองซ้าง อำเภอสสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน บุคลากร มีประสบการณ์ในการดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการในการเข้ารับการพัฒนา อยู่ในระดับมาก

แนวทางในการพัฒนาครูด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ของโรงเรียนบ้านบ่อพนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้รับการอบรม ปฏิบัติภาระงานที่มอบหมายเป็นรายบุคคล มีกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาระงานที่ได้ปฏิบัติ และสะท้อนความคิดเห็น เชิญวิทยากร (ที่মনักวิจัยภายนอก) บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติการแก้ปัญหา และเก็บรวบรวมข้อมูล แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล รับฟังและให้ข้อเสนอแนะการนำเสนอโครงร่างการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการแก้ปัญหาของผู้รับการอบรมแต่ละคน และการเขียนรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (แบบกึ่งทางการและแบบไม่เป็นทางการ) และวิทยากร (ที่มนักวิจัยภายนอก) จะประเมินคุณภาพของรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ คุ่มภัยเพื่อน(2550, หน้า 102-103) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนดุนสาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การจัดอบรม การนิเทศติดตาม และหาตัวอย่างงานวิจัยเอกสารสำหรับการค้นคว้าของครู เป็นการช่วยให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการยกระดับความสามารถของบุคลากรทุกวิถีทางให้เท่าเทียมกับงานที่มอบให้ทำการฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนา และปรับปรุงลักษณะการทำงานให้เป็นไปตามความต้องการของบุคคล

2. หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยนำประเด็นจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการมาร่วมกันวางแผนออกแบบและยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 4) แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม และ 5) การวัดและการประเมินผล จากการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาวิจัยในชั้นเรียนโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการร่วมวางแผนและยกร่างหลักสูตร พบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถกำหนดแนวทางในการยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนำสภาพปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ตนเองประสบมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาวิจัยในชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในการวางแผนและยกร่างหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้มีส่วนในการค้นหาสาเหตุของปัญหาตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยอมรับในหลักสูตรฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ตกลงร่วมกัน เพราะมีการร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอน และตรวจสอบหลักสูตรร่วมกันก่อนนำไปใช้ สอดคล้องกับพันธูทิพย์ รามสูตร (2540, หน้า 2) ที่กล่าวถึงกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความสัมพันธ์กันและกันในการศึกษาประเด็นปัญหาาร่วมกัน โดยการร่วมมือของกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องของตลอดกระบวนการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหาและลงมือปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ในการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ อารีย์ พรหมเล็ก (2554, หน้า 122) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาวิชาชีพรูเพื่อพัฒนาความสามารถการจัดประสบการณ์ที่เสริมสร้างความปลอดภัยทางอารมณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริม
การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

3.1 คะแนนความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการ
ใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร และมีความรู้ก้าวหน้าผ่านเกณฑ์ดัชนีความก้าวหน้า
ที่ตั้งไว้ที่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้ครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา เกิดการพัฒนา
ตนเอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก
ครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำหนดขั้นตอนต่างๆ ในการ
ฝึกอบรมพัฒนาวิจัยในชั้นเรียนตามความต้องการของตนเอง ดังที่ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547,
หน้า 5) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นก็ต่อเมื่อทุกคน
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหา นั้น การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ตามความต้องการของ
ตนเอง การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อัน
เป็นแนวทางไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการจัดกิจกรรม
ฝึกอบรมเน้นการมีส่วนร่วม จึงกลนี้ ชุตินาเทวินทร์ (2544, หน้า 126) กล่าวว่า การมีส่วน
ร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตั้งแต่การวางแผน การเตรียมการออกแบบหลักสูตร การ
ดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งการติดตามประเมินผล เป็นการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ
ประโยชน์ของผู้เข้าอบรมอย่างแท้จริง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะรู้สึกว่าเป็น
ส่วนหนึ่งของหลักสูตรทำให้เกิดความกระตือรือร้น เพิ่มความมุ่งมั่น (Commitment) ให้กับ
ผู้รับการฝึกอบรมที่จะกระทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น นอกจากนี้การฝึกอบรมอย่าง
มีส่วนร่วมยังเป็นกระบวนการเรียนรู้จากพื้นฐานประสบการณ์ (Experiential Learning)
ที่ดึงเอาประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนมาใช้ มาสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด
เกิดความลุ่มลึก เกิดความเข้าใจ และสามารถที่จะบูรณาการผสมผสานให้เข้ากับ
ประสบการณ์ใหม่ นอกจากนี้อาจมีเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือ วิทยากรฝึกอบรม
การฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เรียนเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จากมหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร ไปให้ความรู้พร้อมทั้งตัวอย่างวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนก่อนจะให้ครู
ได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัย ผลจากการสัมภาษณ์ครู และจากการอ่านบันทึกประจำวัน
พบว่า ครูหลายคนมีความประทับใจในตัววิทยากรที่ให้ความรู้ได้ชัดเจน เสนอแนะและ
ยกตัวอย่างการวิจัยที่น่าสนใจมาก และครูมีความตั้งใจที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา
การเรียนการสอนของตนเอง และในส่วนของผู้วิจัยนอกจากให้ความรู้แล้วยังพยายาม

ทำหน้าที่เป็นผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ (Facilitator) ตามบทบาทที่ Arnold กล่าวไว้ว่าบทบาทของผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้จะต้องมีบทบาท กระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของกลุ่มสมาชิกทั้งหมด รู้ถึงศักยภาพและความแตกต่างภายในกลุ่ม เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์กระตุ้นให้มีการกำหนดประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างแม่นยำ ตรงไปตรงมา จัดเวลาให้เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม และในขณะเดียวกันก็ให้แน่ใจว่ากิจกรรมมีความคืบหน้าเหมาะสมกับครูสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุมะณี คำจันทร์ (2552) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สกลนคร สังกัดสำนักงานบริหารงานศึกษาพิเศษ พบว่าผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในเรื่องที่ดำเนินการได้จนประสบความสำเร็จมีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นแบบวิจัย 5 บท หรือรูปแบบทางการได้

3.2 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้

หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา ได้ศึกษาใบความรู้ และทำใบกิจกรรมประจำหน่วยเป็นรายบุคคล ได้ร่วมกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาระงานที่ได้ปฏิบัติ ได้สรุปสาระสำคัญประจำหน่วย และสะท้อนความคิดเห็นทุกหน่วยการเรียนรู้ ได้รับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (ที่มนักวิจัยภายนอก) ที่มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติการแก้ปัญหา และเก็บรวบรวมข้อมูล แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล การได้รับคำแนะนำเป็นรายบุคคล ทำให้ครูมีความรู้ในกระบวนการเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การหารูปแบบ วิธีการแก้ปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สอดคล้องกับ ประวิต เอราวรรณ์ (2545, หน้า 5) ที่ได้กล่าวว่าแนวคิดของการวิจัยปฏิบัติการ เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ และให้ได้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรนนท์ ชันแข็ง (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนอนุบาลโพธิ์ศรีสุวรรณ กิ่งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่าการที่ครูได้มีโอกาส ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา จะส่งผลให้มีการพัฒนาผลงานการวิจัยในชั้นเรียน

ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญนคร ปกป้อง (2555, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

3.3 ความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรในภาพรวมผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า มีครู 1 คน ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ กล่าวคือได้คะแนนเพียงร้อยละ 66.67 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่ไม่ผ่านเกณฑ์มีอายุมาก และมีสุขภาพไม่แข็งแรง แต่ในภาพรวมที่ผ่านเกณฑ์อาจเนื่องมาจากโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการจากการประชุมครู กิจกรรมฝึกอบรมเน้นให้ลงมือทำและได้นำไปใช้จริงตามขั้นตอนการฝึกอบรม ในแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยแสดงบทบาทเป็นทั้งผู้วิจัยและผู้คอยอำนวยความสะดวกให้กับครู การให้ครูได้ลงมือทำกิจกรรม ผู้วิจัยมั่นใจว่าการปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ถ่องแท้และสามารถนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ยังพบว่า ขนาดกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและช่วงเวลาการฝึกอบรม เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เกี่ยวข้องการพัฒนาครูให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้จริง กล่าวคือการฝึกอบรมในครั้งนี้เป็นลักษณะกลุ่มปฏิบัติการขนาดเล็กให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในสถานการณ์จริงของโรงเรียนบ้านบ่อพนา และเป็นการฝึกอบรมระยะยาวที่มีหลายครั้งย่อยเว้นระยะห่างแต่ละครั้ง เพื่อครูได้นำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง แต่ละขั้นตอนนั้นน่าจะทำให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเรียนรู้ภาคปฏิบัติได้ดี เกิดทักษะปฏิบัติ และมีความเชื่อมั่นที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กระบวนการทำวิจัย สอดคล้องกับการวิจัยของ สุพัฒน์ มีสกุล (2546, หน้า 4) ที่พบว่า การพัฒนาทักษะการทำวิจัยเกิดจากการ ปฏิบัติการในชั้นเรียน หลังการเข้ารับการอบรม ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ทำวิจัยในชั้นเรียนจากการปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดของ บลูม (Benjamin S. Bloom) ที่ได้อธิบาย ไว้ว่า การอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเขียนเค้าโครงการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

และเขียนรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การพัฒนาครูด้านการวิจัยปฏิบัติการ
 ในชั้นเรียนโรงเรียนบ้านบ่อพนา โดยใช้กลยุทธ์การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูสามารถ
 ทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
 ในชั้นเรียนมาใช้แก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาปรับปรุงการเรียน
 การสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและส่งผลในการเรียนรู้ที่ดี
 ขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ วีรวรรณ (2550, หน้า 102-103) ได้ศึกษา
 การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนคุณสาต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของ
 การวิจัยในชั้นเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน
 ตลอดจนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน สามารถดำเนินการ
 ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในเรื่องที่ดำเนินการได้จนประสบ
 ผลสำเร็จ มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนเป็นของตนเอง และสอดคล้องกับ สุวัฒน์ แสงแก้ว
 (2550, หน้า 109) ได้ศึกษาการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพ
 การศึกษาแกด้าวังแสง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ทำให้ครูสามารถทำวิจัย
 ในชั้นเรียน และแก้ปัญหาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจะส่งผลให้การจัดการเรียน
 การสอนของครูผู้สอนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้อง
 กับ อุไรวรรณ หลินศรี (2556, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
 การทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย
 พบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนพบว่า หลังการใช้หลักสูตร
 ฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูศูนย์การศึกษาประจำจังหวัดสกลนคร มีความรู้
 ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนผ่านเกณฑ์ที่
 กำหนดของหลักสูตร โดยมีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 2 เรื่อง อยู่ในระดับดี
 จำนวน 6 เรื่อง และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 เรื่อง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ
 มากที่สุด

สรุปได้ว่าการวิจัยครั้งนี้ผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
 และมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างยิ่ง การวิจัยและพัฒนา
 ครั้งนี้จึงบรรลุตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3.4 เจตคติเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรบสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากผู้ให้การอบรมเป็นวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับของครูทำให้บรรยากาศอบรมเป็นกันเอง ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมไม่เครียด และมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่เข้าใจสามารถถามรายบุคคล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งส่งผลทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ลึกกว่า ถ้ามีเพื่อนจะทำให้มีกำลังใจในการทำวิจัยประสบความสำเร็จได้ และผลการดำเนินการในชั้นตอนนี้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สุมล ว่องวานิช (2546, หน้า 2) ที่กล่าวไว้ว่า หัวใจสำคัญของการฝึกอบรบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ที่การบริหารจัดการครูให้สามารถปฏิบัติด้วยตนเอง มีความยืดหยุ่น และมีการเรียนรู้ร่วมกัน ผลที่เกิดขึ้นหลังการอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนดีขึ้น คือ ผู้เข้ารับการอบรมคิดว่า เป็นความจำเป็นที่ครูต้องทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุปราณี ศรีนัทรภิมุข (2524, หน้า 1) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติอย่างถาวรทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้ และทำงานร่วมกัน ส่งผลให้การทำวิจัยประสบความสำเร็จ

3.5 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรบครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากรายการประเมินทั้งหมด 16 ข้อ พบว่า รายการที่ครูมีความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ คือ การบรรยายและให้คำแนะนำของวิทยากร ความเหมาะสมของเวลาในการฝึกอบรบบรรยากาศการอบรมและความน่าสนใจของวิธีการอบรมนอกนั้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการเรียนสอนได้ ครูสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ในช่วงเวลาใดก็ได้ตามความเหมาะสมเนื้อหาของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเฉพาะและสนองกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรบ สามารถนำความรู้ลงสู่การปฏิบัติได้จริง ครูโรงเรียนบ้านบ่อพนาทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ชั้นตอน สามารถพัฒนางานวิจัยของตนเองได้อย่างเหมาะสม เกิดมุมมองใหม่ๆ ในการนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการพัฒนางานวิจัยของตน สามารถดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้อย่างต่อเนื่อง การที่ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมวางแผน

และกำหนดทางเลือกในการพัฒนาวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ ทำให้ครูทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม ที่สามารถตัดสินใจในการทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ การเปิดโอกาสให้ครูนำข้อมูลสภาพปัญหาของตนเองมากำหนดแนวทางในการวางแผนการทำวิจัยเป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้ครูทุกคนยอมรับในแผนปฏิบัติงานการพัฒนาวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ได้ตกลงทำร่วมกัน สอดคล้อง Good (1973), Wallcrstein (1971 อ้างถึงใน สิทธิชัย เจริญพิพัฒพงษ์, 2552) ที่กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกของเราที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการทำงานของเขาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ หลินศรี (2556, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารไปใช้ ควรจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะจำนวนครูที่อบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ควรมากเกินไป

1.2 การดำเนินการวิจัยหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จะต้องได้รับความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ครูกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการร่วมศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ร่วมกันศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู ร่วมวางแผนออกแบบและยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม ร่วมปฏิบัติการนำใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยเป็นผู้เข้ารับการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลงมือทำวิจัยในสถานการณ์จริง และร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตร ดังนั้นผู้ดำเนินการวิจัยควรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถจูงใจให้บุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมได้ครบถ้วนตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถกำกับ ติดตามการทำงานของครูได้อย่างใกล้ชิด

1.3 การดำเนินการวิจัยหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จะต้องใช้เวลานานอาจจะเป็น 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปีการศึกษา ดังนั้นผู้ดำเนินการวิจัยจะต้องสร้างความตระหนักให้ครูผู้เข้าร่วมวิจัย เห็นความสำคัญในการจัดทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อตัวครูผู้ทำวิจัย ต่อผู้เรียน ต่อสภาพการเรียนการสอน ต่อวงการวิชาการและวงการวิชาชีพครู

1.4 ผู้ดำเนินการวิจัยจะต้องจัดทำใบความรู้ ใบกิจกรรมที่มีคุณภาพ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากครูกลุ่มเป้าหมายจะต้องศึกษาใบความรู้ ปฏิบัติตามภาระงานด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้วิจัยทำหน้าที่ เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เกี่ยวกับการพัฒนาครูเรื่องอื่นๆ เช่น การสร้างสื่อการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลในชั้นเรียน โดยใช้วิธีการวิจัย และพัฒนาในลักษณะเดียวกันนี้

2.2 เนื่องจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนบ้านบ่อพนา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองเอง และเป็นผู้กำกับติดตาม การทำงานของครูเอง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจเชิญผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา เช่น ศึกษานิเทศก์ ตัวแทนนักเรียน มามีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาในชั้นเรียน จะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น ศึกษานิเทศก์ควรมีส่วนร่วมติดตามการปฏิบัติการ วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูด้วย และควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจ ของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน